

Bred beskrivning av professionalism

Läkare i praktiken – Att hantera yrkesrollens många dimensioner. 168 sidor.

Författare: Olof Edhag, Mårten Rosenqvist.

Förlag: Natur och Kultur; 2005 ISBN 91-27-10852-X.

Recensent: Carl Lindgren, barnläkare, universitetslektor och ordförande för kurskommittén för professionell utveckling, Karolinska institutet.

»En läkare måste kunna allt – men det är dock icke allt.« Denna utsaga brukar tillskrivas Aristoteles. Det har således i snart två tusen år betonats att läkarens förutsättning att kunna utöva sitt värv inte endast kan begränsas till dennes kunskap om sjukdomars uppkomst och behandling. Även det som ligger utanför detta »allt«, med vilket avses förmågan att använda sin kunskap på ett professionellt sätt, är nödvändig kunskap. Det är otvetydigt att vi behöver bli bättre på detta. Det kan vara rimligt att se detta behov som ett resultat av den struktur och det innehåll som under lång tid präglat läkarutbildningen. Olof Edhag och Mårten Rosenqvist, båda erfarna kliniker dessutom med bred erfarenhet av vård från andra områden, har med rätta funnit det påkallat att ge oss vägledning i detta ämne.

Professionell hållning har definierats som »en ständig strävan att i yrkesutövandet styras av det som gagnar patienten på kort och lång sikt, av patienternas legitima behov – inte av de egna behoven, känslorna och impulserna« [»Det räcker inte att vara snäll«. Holm U, Natur och Kultur; 1995]. Denna definition tar dock inte i beaktande hur professionalism skall komma till uttryck i funktionen att samtidigt vara patientens läkare, samhällets tjänsteman och medlem av ett arbetslag. Det är därför välkommet att som författarna vidga begreppet, och i tillägg till de patientnära delarna av professionalism diskutera ämnesområden som att leda och fördela arbete, genusperspektiv,

kollegialitet, lagar och förordningar, patienträttigheter, kontakt med myndigheter, medier samt med läkemedelsindustrin.

Boken innehåller också ett antal värdefulla bilagor samt ett generöst och varierande förslag till vidare läsning både av facklitteratur och inte minst skönlitteratur. Dessutom illustreras kapitlen av tänkvärda litterära citat eller aforismer. Detta gör boken lättläst och tillgänglig samt ger en djupare förståelse för människors möte. Den inledande sektionen, som diskuterar patientbemötande, illustreras med fallbeskrivningar, kommentarer och rekommendationer till hur man uppträder professionellt till och med vad gäller klädsel och personlig hygien. Vissa av anvisningarna kan kanske tyckas litet väl självklara även för de mest förhärskade bland oss, t ex påpekandet: »Det är en artighet att tilltala patienten med rätt namn« (sidan 36). Man kanske skulle djärvas påstå att detta borde vara en självklarhet.

Bokens stora värde finns i de kapitel som behandlar den kontext inom vilken vi arbetar. Anna Nergårdh och Karin Manhem svarar för kapitlen som belyser genusperspektiv på läkarrollen och hur det är att vara läkare och kvinna. Dessa områden har stor aktualitet för dagens läkarstudenter – även för de manliga – och som ofta av dem påpekats som dåligt belysta i dagens undervisning, något som också författarna vittnar om. Ett kapitel ägnas åt att vårda sig själv, sina anhöriga och sina kolleger. Hur hanterar man att bli konsulterad av en kollega? Hur beterar man sig i känsliga situationer, t ex vid misstanke om en kollegas missbruk, och hur ska man sätta en gräns mellan att vara läkare och privatperson/patient? En stor del av innehållet behandlar också vikten av förtroenhetskunskap, den kunskap man tillägnat sig genom att tillämpa kunskaperna i praktiken, vilket är en viktig bas i den professionella utövningen. Behovet av att tid kan frigöras i arbetet för att ständigt söka ny kunskap och att reflektera över egna och andras erfarenheter diskuteras.

Författarna vill i första hand rikta sig till läkare under utbildning. De vill dela med sig av sin vuna kunskap och erfarenhet där de anser att utbildningen behöver kompletteras, är bristfällig eller saknas helt. De har lyckats väl i sina strävanden. Det livslånga lärandet bidrar också till att man mognar i sin yrkesroll, något som även författarna påpekar.

Mot bakgrund av att just läkaryrket karakteriseras av ett livslångt lärande kan boken lika väl rekommenderas till

yrkesverksamma kliniker. Dessa har med all sannolikhet inte heller under sin studietid fått någon strukturerad, kontinuerlig eller kumulativ vägledning i att hantera yrkesrollens många dimensioner. I den framtida läkarutbildningen, där det nu planeras för ett ökat utrymme för just de områden som boken behandlar, torde »Läkare i praktiken« utgöra en mycket värdefull del av kurslitteraturen.

Imponerande mängd förkortningar förklaras i behändig uppslagsbok

Medicinska förkortningar och akronymer.

205 sidor

Författare: Staffan Cederblom

Förlag: Studentlitteratur; 2005. ISBN 91-44-03393-1.

Recensent: Olle Kjellin, läkare och språkvetare, Moheda.

När jag först såg denna bok tänkte jag att det verkligen var djärvt, ja närmast dumdrigt, att ge ut något sådant i dessa tider när man kan få alla sorters förkortningar och akronymer serverade i ousinlig mängd gratis via internet (se t ex <http://www.pharma-Lexicon.com>). Så vem behöver en bok? Men oj, vad jag bedrog mig!

Den gode radiologen Staffan Cederblom, som givit oss den ovärderliga »Röntga lagom« m fl böcker, har nu »gjort det igen«. Här har han samlat en imponerande och fascinerande mängd förkortningar och akronymer i ett urval som enligt förordet »begränsats« till drygt 5 000 stycken. Datorn i all ära, men visst är det härligare med en bok att bläddra i. Den här har ett bekvämt format med bläddrarvänliga, mjuka pärmar. Bara lyfta den från skrivbordet (man ställer aldrig undan den i hyllan!), ingen inloggningsprocedur, bläddra, bläddra. Och så hittar man massor med »annat« spännande utöver det man skulle slå upp.

Det går knappt att recensera en sådan